

Nr 768.

Av herr Nilsson i Antnäs **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 225, angående försvarsväsendets ordnande.

I kbr den 13 januari 1928 angående passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband m. m. stadgas bl. a.:

att underofficerare med beställning vid Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente eller Norrbottens artillerikår äga att på därom gjord ansökan, enligt i kommandoväg meddelade närmare bestämmelser, bliva föreslagna till transport till motsvarande beställning vid annat truppförband;

fanjunkare (styckjunkare) vilken efter befordran till denna grad eller beställning gjort 5 års tjänst i Boden eller

fanjunkare (styckjunkare) vilken under hela sin tjänstetid såsom underofficer tillhört något av ifrågavarande truppförband i Boden och efter befordran till fanjunkares (styckjunkares) grad eller beställning gjort 3 års tjänst därstädes samt

sergeant vilken som sergeant och furir gjort sammanlagt 12 års tjänst i Boden.

I 1930 års försvarskommissions betänkande, Del II arméorganisationen, sid. 468, har föreslagits vissa ändringar i förhållande till kbr av den 13 januari 1928 nämligen

att på vissa skolor stater uppförts ett antal underofficersbeställningar på aktiv stat, i vilka placering med återtransportskyldighet avses äga rum, vilka i första hand kunna besättas av till passage från Boden berättigad personal och i andra hand genom transport från annat truppförband. I det senare fallet föreslår kommissionen,

att uppkommen vakans vid vederbörligt truppförband återbesättas genom transport från passageberättigat truppförband inom truppslaget.

Även om Bodenunderofficerarna med tillfredsställelse hälsa det gjorda förslaget att låta underofficerskårerna vid I.19, A.5 och A.8 rekrytera befattningar vid vissa skolor, anse vi oss dock böra framhålla, att enbart denna åtgärd icke på ett för dem tillfredsställande sätt kan fylla de krav, berörda underofficerskårer anse sig böra ställa på passagefrågan.

Den föreslagna lösningen skulle endast innebära, att ett fåtal av de underofficerare som önska passage komme i åtnjutande av denna förmån, under det att stora flertalet finge se sina förhoppningar och därmed förenade gynnammare livsbetingelser för sig själva och sina familjer grusade.

Vid passagesystemets införande hoppades underofficerarna vid omnämnda kårer tämligen allmänt att inom en ej allt för avlägsen framtid erhålla passage till sydligare garnisonsorter.

Man kan nu se tillbaka på en tioårsperiod under vilken passagesystemet för Bodenunderofficerarna ägt tillämpning. Denna återblick kan endast ingiva oss den bestämda uppfattningen, att passagesystemet icke hållit vad det lovat. Under den tioårsperiod, som förflutit, finner man att endast 4 underofficerare erhållit passage, trots att ansökan härom förelegat från ett långt större antal. Vi vilja i detta sammanhang påpeka, att vid övergång till 1925 års försvarsordning förelåg enbart vid Bodens artilleriregemente ansökan från 7 underofficerare att bliva placerade vid sydligare förlagda artilleritruppförband. Emellertid blev icke en enda underofficer från Boden placerad vid annat truppförband.

Då de berörda regementena räkna 63 underofficerare på stat, torde det av vad som ovan framförts framgå, att det nuvarande passagesystemet hitintills icke på ett tillfredsställande sätt förmått lösa passagefrågan beträffande underofficerarna. Den nu föreslagna omläggningen av passagesystemet för underofficerare är, såsom tidigare framhållits, icke tillräcklig. Om nuvarande bestämmelser för passage i fortsättningen även funnits till, men med den förbättring, som det gjorda förslaget innebär, torde det, teoretiskt sett, varit möjligt att något så när tillfredsställande lösa passagefrågan för Bodenunderofficerarna.

Undersöker man huru denna sak ordnats för officerarna i Boden under ovannämnda tidsperiod finner man, att vid övergång till 1925 års försvarsordning blevo 7 officerare vid Bodens artilleriregemente placerade vid sydligare förlagda truppförband, och därefter har passage beretts officerare vid detta truppförband, så att för närvarande vid detta truppförband endast 4 officerare finnas kvar av den dåvarande officerskåren.

Då de hittills framförda förslagen till passagesystemets ordnande icke synas oss lämna några garantier för att varje underofficer, efter att hava tjänstgjort i Boden lagstadgad tid, verkligen kan erhålla passage, om vederbörande så önskar, ha vi ansett oss delvis böra ifrågasätta andra vägar för att få till stånd ett system som mera rättvist bereder underofficerarna en erkänsla för lång och trogen tjänst i Boden.

Ett underlättande av passagen skulle vara att, jämsides med 1930 års försvarskommissions betänkande del II arméorganisationen, sid. 467, vid utnämning till fabriks- och tygskrivare vid tygkåren intransport helt och hållet skulle ske från artilleritruppförband i Boden enligt nuvarande passagebestämmelser eller, om platsen tillsattes med underofficer från annat artilleritruppförband, den härigenom uppkomna vakansen besattes med underofficer från i Boden förlagt artilleritruppförband.

Då det i 1930 års försvarskommissions betänkande, del II arméorganisationen, sid. 410—416, föreslås särskild stat av 12 underofficerare, vilka skola bestrida befattningar inom tygkåren och dessa troligtvis komma att rekrytera fabriks- och tygskrivarkåren, torde det måhända kunna tillämpas samma

princip som vid tillsättandet av förrädsförvaltare vid armén nämligen, att en viss procent intransporteras från truppförbanden och torde då denna intransport ske i första hand från i Boden förlagda artilleritruppförband eller, om intransport från annat artilleritruppförband äger rum, uppkomna vakanser besättas med underofficerare från i Boden förlagda artilleritruppförband.

Dessutom finna vi, att det vore skäligt att tilldela de underofficerare, som före uppnädd pensionsålder icke kunnat erhålla passage, en gratifikation för lång och trogen tjänst i Boden. Mycket talar för att man även beträffande underofficerarna borde slå in på denna väg. Ser man hur saken är ordnad för officerare och manskap finner man, att en fänrik, som vinner första anställning på stat vid I.19, A.5 och A.8, erhåller en anställningspremie av 2,000:— kr. samt att en furir efter nio års tjänst i Boden erhåller en avskedspremie av 1,000:— kr. Trots detta föreligga för närvarande större möjligheter för officerare att erhålla passage än för underofficerare.

Det torde därför icke vara staten ovärdigt att exempelvis tilldela en underofficer, som under hela sin underofficerstid tjänstgjort i Boden, en avskedspremie av 2,000:— kr. Ingen, som är närmare insatt i denna fråga, skulle därför frestas tro, att underofficerarna enbart för denna del vore villiga att avstå från passage, därest möjligheter därtill skulle yppa sig. Utan överdrift kan man påstå, att en familjeförsörjare i Boden, som haft barn att uppföstra, för att exempelvis hålla dessa i läroverk fått vidkännas betydligt större merkostnader för denna sak än en befattningshavare vid en garnisonsort, där läroverk finnes, vilket i de flesta fall är förhållandet vid sydligare garnisonsorter. Den föreslagna avskedspremien skulle helt säkert icke på långt när täcka vederbörande familjeförsörjares merkostnader för denna sak, vilka merkostnader han fått vidkännas därför att beräknad passage från Boden icke kunnat erhållas. De säregna förhållandena i Boden göra det särskilt bekymmersamt för en familjeförsörjare därstädes att kunna hålla barnen i skolor och efter slutade studier bereda dem arbete och utkomst. Detta är många gånger icke möjligt ens med de största uppoffringar, vilket naturligt både hos underofficeren och hans familj skapar vantrivsel och missnöje med rådande förhållanden. Exempelvis kan anföras att underofficerare i Boden sökt underordnade befattningar söderut för att därigenom komma till orter med bättre ordnade skolförhållanden och bättre trevnad för dem själva och deras familjer.

I kungl. kungörelsen av den 13 januari 1928 angående passagesystemets bestämmelser blev en grupp underofficerare (musikunderofficerarna) utestängd från denna förmån.

Genom tillämpandet av passagesystem även för musikunderofficerare kunna befordringsförhållandena vid Norrbottens regementes musikkår i någon mån förbättras och möjlighet beredas för de underofficerare med familjer, som

genom 1925 års försvarsordnings genomförande blevo transporterade till Boden, att åter komma söderut.

Enligt vår mening torde passagesystemsfrågan, i vad rör musikunderofficerarna, blivit alltför ensidigt behandlad, beroende på att endast söderut boende personal upplysningsvis blivit tillkallad. Denna personal torde hava varit direkt motståndare till frågans genomförande. För övrigt hänvisas till vad ovan anförts beträffande underofficerarna vid trupp, att det även är en viktig angelägenhet för musikunderofficerare med familjer att komma i åtnjutande av passagesystemets bestämmelser.

Med anledning av vad ovan anförts anse vi oss böra hemställa om följande åtgärder för passagefrågans lösande för underofficerarna i Boden:

att vissa befattningar vid skolor och anstalter söderut tillsättas med underofficerare ur I.19, A.5 och A.8;

att vid utnämning av fabriks- och tygskrivare vid tygstaten denna måste ske medelst intransport, på därom gjord ansökan, av underofficerare ur artilleritruppförbanden, dock så att om intransport sker från annat än i Boden förlagt artilleritruppförband, de därigenom uppkomna vakanserna besättas genom transport av i Boden förlagda artilleritruppförbands underofficerare;

att även musikunderofficerare vid Norrbottens regemente komma i åtnjutande av passagesystemets bestämmelser;

att underofficer eller vederlike, som under hela sin tjänstetid varit placerad i Boden och som icke före uppnådd pensionsålder erhållit passage, tilldelas en avskedspremie å 2,000:— kronor.

Stockholm den 21 april 1936.

N. E. Nilsson.

Ernst Hage.

O. W. Lövgren.

Alf Meyerhöffer.

Johan Johansson.
